

Pedagogia, art i lluita a l'Ateneu Popular 9 Barris

El volum 'Circ, educació i transformació social' és un repàs coral a una aposta pel circ com a eina formativa i al servei de la comunitat

Joan Gener Barbany
@en_joan

L'Ateneu Popular 9 Barris és un referent de la gestió comunitària, una manera de fer que s'està posant al centre del debat sobre polítiques culturals. També és una realitat palpable de cultura compartida, compromesa i que arrela i creix al territori on s'inscriu. Un exemple ben clar d'això és el treball al voltant del circ que s'hi ha desenvolupat al llarg dels 40 anys d'existència de l'espai. El llibre *Circ, educació i transformació social* (Neret Edicions) explica fins on han arribat.

Escriure una pràctica compartida

"Aquest llibre és un treball col·lectiu en el qual jo només he mirat de posar cert ordre, guiar el procés i escriure els textos perquè la resta de persones puguin millorar-lo", explica Antonio Alcántara, *Jese*, educador social que durant vuit anys ha estat coordinant la formació i el circ social a l'Ateneu. Sap bé de què parla quan apunta que el volum té l'esperit de l'Ateneu: "Tant els joves com les mares, les educadores i les tècniques de l'Ateneu han revisat i fet aportacions als textos i han fet que el resultat final fos més ric i coral". La correcció ortogràfica i d'estil l'han feta alguns dels pares i mares que porten la canalla al circ; les fotografies són d'una persona vinculada al projecte des de fa més de tres anys. A més, el llibre el publica Neret Edicions, que enceta una col·lecció sobre art social amb l'ajuda de diverses professionals i activistes.

Circ, educació i transformació social vol ser una eina que serveixi per "explicar-nos a nosaltres mateixes i per explicar-nos cap enfora", apunta l'educador. Aquesta voluntat de mirar enfora és un dels eixos clau de l'associació Bidó de Nou Barris, encarregada de la gestió de l'Ateneu. A banda de les activitats que programa dins el centre, sempre ha organitzat accions als carrers del barri i forma part de xarxes com Cirque du Monde del Cirque du Soleil o la xarxa europea Caravan. També organitza intercanvis amb el Circus Circuli de Stuttgart.

Pedagogies al servei de la transformació social

Segons *Jese*, aquest projecte de circ social és com és per la unió de dues perifèries, "la del circ i la de l'Ateneu". Al llibre,

s'expliquen els antecedents i s'apunta que moltes artistes han vist en l'Ateneu un espai idoni per practicar, al mateix temps que el veïnat ha vist els llenguatges artístics com una eina de transformació social i generació de comunitat entre infants i joves del barri.

Des que es va ocupar l'antiga fàbrica asfàltica per crear l'Ateneu, es van fer activitats de circ al carrer. Anys més tard, es va crear l'Associació Escola de Circ Rogelio Rivel i l'Associació de Professionals del Circ de Catalunya. Va ser aleshores quan es van iniciar els cursos i les formacions de circ, de manera poc estructurada i pensades per a la mainada. L'evolució del projecte inclou moments com unes reformes de l'equipament (l'any 1994) o la creació de l'Escola Juvenil de Circ (l'any 2003). Actualment, compta amb més de 500 infants i joves inscrits.

L'estructura del llibre és pròpia d'un treball acadèmic. S'hi troba tant la història de l'Ateneu com un marc pedagògic que fa dansar pedagogs com Freire, Tourine, Villasante o Tapan. Es recull l'aposta per conrear una pedagogia activa i crítica en què l'art és una eina educativa i de transformació social i el resultat, l'obra artística, forma part del procés educatiu a través del qual s'hi arriba.

De fet, la pulsio pedagògica ha portat a definir el projecte a partir de tres cercles concèntrics: persona, grup i comunitat. "La persona pot treballar competències com la confiança en un mateix o la superació a través dels jocs malabars", diu en *Jese*. "Sempre treballem en grup partint de la cooperació o el suport mutu i ho fem fent piràmides o preparant la mostra final", explica. Un moment clau és quan "la persona i el grup ensenyen el resultat a la seva comunitat en forma de regal", afirma l'educador. És un moment de ritual, en què el grup llença un missatge i aconsegueix un impacte social: les participants enceten un potencial creatiu que es pot vehicular cap a la transformació social i l'acció comunitària; alhora, provoquen canvis en la mirada que té el veïnat d'elles. El llibre recull els fonaments d'aquesta tasca amb exemples de sessions formatives, guies d'avaluació, objectius i continguts a treballar. Esdevé, així, una eina que pot interessar a les educadores, les artistes i les activistes de la cultura. ◀

El resultat de la formació, l'obra artística, només és una part del procés educatiu / LUÍS MONTERO

"El llibre vol ser una eina que serveixi per "explicar-nos a nosaltres mateixes i per explicar-nos cap enfora", apunta l'educador Antonio Alcántara

Les nostres victòries també són teves

ecologistes
en acció

...associa't
www.ecologistasenaccion.org
AMB TU PODEM FER MOLT MÉS